

A nyest gyakran húzódik meg kőbarlangokban és sziklaüregekben, így nem meglepő, hogy maradványai a barlangok őskori leletei között is előfordulnak. Kőbaltás elődünk valószínűleg vadászott rá, ám az sem elképzelhetetlen, hogy e menyétféle ragadozó számára is előnyös volt az ősember jelenléte, hisz rájárhatott annak ételmaradékára.

„PRÉMPÉNZ”

A nyest (*Martes foina*) prémje – a nyuszté és a hermeliné mellett – a történelmi időkben nagy értéket képviselt, olyannyira, hogy volt fizetőeszköz és adónem is. Ennek bizonyítéka a horvát nemzeti valuta, a kuna, amely nyestet jelent. Az állat gereznája még az 1950-es években is keresett volt. Ma már kevesen tudják, hogy a neves természetbúvár-vadász, Kittenberger Kálmán a múlt század derekán egy nyest- és nyuszttelepet igazgatott Nagymaroson. Állatairól rendszeresen naplót vezetett. Kár, hogy érdekes megfigyelései a mai napig nem jelentek meg nyomtatásban (vagy legalább az interneten).

A nyest hazánk szinte teljes területén jelen van, beleértve a falvakat és városokat is. Persze ez nem csoda, hisz korántsem válogatós. Egyszerre generalista (mindig a legnagyobb mennyiségű, legkönnyebben megkaparintható táplálékot fogyasztja) és opportunistá (a neki megfelelő élelemforrások kö-

A nyest elterjedési területe a Brit-szigetek és Skandinávia kivételével szinte egész Európát magába foglalja, és otthon van Ázsia jelentős részén is. Hazánk sík-, domb- és hegyvidéki területein egyaránt jelen van.

Fotó: Peter Krejzl / Shutterstock

zül a legkisebb energiabefektetéssel megszerezhető választja). De városi megtelepedésében legalább ekkora szerepet játszott az is, hogy a romos épületek, nem jól zárt padlások, templomtornyok remek búvóhelyet biztosítanak számára. A nyest egyébként több rejtékhelyet is használ: hol itt, hol ott tér nyugovóra.

Megtelepedésében az is döntő szerepet játszott, hogy portyái során nincs szüksége úgynevezett zöldfolyosókra. Tehát nem kellene fák és parkok a terjeszkedéséhez, vigan flangál az aszfalton, éjszaka

ÉRDEMES ELOLVASNI

A nyestet – ha már karnyújtásnyira él tőlünk – nem árt jobban megismerni. Több érdekes tanulmány és könyvfejezet is született róla, mi most ötöt ajánlunk olvasóink figyelmébe.

Lanszki József: *Magyarországon élő ragadozó emlősök táplálkozás-ökológiája*. Natura Somogyiensis 4., Kaposvár, 2002.

Lanszki József: *Ragadozó emlősök táplálkozási kapcsolatai*. Natura Somogyiensis 21., Kaposvár, 2012.

Heltai Miklós, Szócs Emese, Balogh Viktor és Szabó László: *Adatok a nyest (Martes foina Erxleben, 1777) táplálkozásához és területhasználatához ember által zavart környezetben*. Állattani Közlemények, 2005, 90(2), kötet, 75–84. o.

Csányi Sándor és Heltai Miklós (szerk.): *Vadbiológiai olvasókönyv*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2010.

Heltai Miklós (szerk.): *Emlős ragadozók Magyarországon*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2010.

még a nagyvárosok belső területein is találkozhatunk vele.

Szintén segítette az elterjedését, hogy a városokban gyakorlatilag nincs ellensége. A kutyától ugyan tart, ám a macskától nem fél. Mivel éjszaka mozog, emberekkel is csak hébe-hóba találkozik. Esetleg a becsapódott padlásokon rajcsúrozó egyedek vannak némi veszélynek kitéve. Mindazonáltal ritkán jár pórul, mert a nyest igen óvatos, a csapdát többnyire messze elkerüli. Egyszerűbb elijeszteni és utána megakadályozni, hogy visszatérjen. Elriasztására a következőket szokták ajánlani: házörző eb kutyaszagú pokróca, gázolajos rongy, paprika-koncentrátum vagy fertőtlenítő takarítószer illata. Ritkán elegendő egyféle módszert alkalmazni. Ma már vannak korszerűbb technikák is, kifejezetten nyestriasztó szprék, ultrahangos kütyük, ám a tapasztalatok szerint ezekhez hamar hozzászokik.

De miért kellemetlen a nyest jelenléte? Nos, a padláson úgy viháncol, mintha ezer kísértet zörögne a fejünk fölött. Emellett otthagya az ürülékét, bűzlő ételmaradékát. Vidéken kárt tehet a galambokban és a baromfiban. (Városokban a parlagi galambok ritkításával inkább hasznot hajthat, pontosabban hajthatna, de mikor a nyest vadászni indul, a galambok már javarészt biztonságos helyre húzódtak.) Továbbá betegségeket terjeszthet. Emellett megrongálhatja a gépkocsikat is.

MACSKA KAPJA – NYEST ESZI?

A nyest, ha teheti, sok gyümölcsöt fogyaszt. Édesszájú; megfigyelték, hogy nemcsak a cukros gyümölcsöket, hanem például a csokoládét is szereti. Persze ne feledjük, hogy egy ragadozóról van szó, amely széles spektrumban fogyaszt állatokat. A patkány és egér irtásával ugyan hasznot hajt, ám megfog minden olyan madarat is, melyet el tud kapni. Különösen érzékeny veszteségeket okoz a templomtornyokban költő gyöngybaglyok állományában.

A nyest terjedését alighanem az is elősegíti, hogy jó szándékú, de felelőtlen emberek etetik a parkok macskáit. Ráadásul a kertben élő kutyák-cicák kirakott kosztja is kiváló táplálék számára. Azt nem tudni, hogy a házi kedvenceknek szánt eledelből mennyit fogyasztanak el a nyestek, mivel a

A nyest a teljesen nyílt területek kivételével szinte minden élőhelyet meghódított. Népies elnevezése, a „könyest” arra utal, hogy szívesen húzza magát sziklarepedésekben és barlangokban.

Fotó: iva / Shutterstock

kutya- és macskatápot teljes egészében megemészti. Így annak maradványai – legalábbis ránézésre – nem fedezhetők fel az ürülékükben.

A nyest ma már hozzátartozik a települések élővilágához. Túlzott elszaporodásától nem kell tartanunk, hisz territorialis fajról van szó. A gödöllői Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézetének kutatói szerint egy településen élő nyest átlagosan mintegy 28 hektárnyi területet használ. A territórium mérete a tápláléktól, a búvóhelyektől, az évszaktól és az egyed nemétől is függ.

KOVÁCS ZSOLT

AZ AUTÓSOK RÉME

A nyestek az autók elektromos kábeleinek szétrágásával óriási károkat okozhatnak. No de miért rágják meg a számukra ehetetlen gumit és műanyagot? Német kutatók szerint a következők is szerepet játszhatnak ebben:

- 1. Ismerkedő harapások.** Ez esetben tájékozódó, érdeklődő állal rágcsál meg valamit az állat. Mi, emberek kíváncsiságból veszünk a kezünkbe egy tárgyat, tapintással tudunk meg róla többet, a nyestek pedig rágcsálással teszik ugyanezt.
- 2. Játék.** A fiatal egyedek állkapcsuk, fogazatuk és izomzatuk erősítése érdekében „gyakorlatoznak”.
- 3. Területvédelem.** Elsősorban a hímekre jellemző: sok esetben bármit összerágnak, ha idegen hím szagát érzik rajta. Az autós károkozások zöme erre vezethető vissza. Elég, ha a kocsit nem ugyanabban az utcában parkol, ahol szokott, a másik utca pedig egy másik nyest területén van. Megfigyelők tudnak olyan autóról, amelyet hat héten belül nyolcszor rágta meg (*Szócs és Heltai [2010] nyomán*).

2016-ban a nyestek Németországban 205 ezer autós károkozást okoztak (66 millió euró értékben). Magyarországon sokan esküsznek rá: ha a gépkocsi négy sarkához egy-egy vízzel teli pillepalackot tesznek, az autót békén hagyja a nyest. Gyakran találkozhatunk e „megoldással”, miközben hajnalban kis praclinyomokat törölgetnek a tulajdonosok a motorháztetőről...

NYESTEK és EMBEREK